

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Факултет „Управление и администрация“
Faculty of Management and Administration
Катедра „Публична администрация“
Department of Public Administration

РЕЗИЮМЕТА

на научните публикации на гл. ас. д-р Ралица Стефанова Велева,
представени в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в
професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна
специалност Организация и управление извън сферата на материалното
производство (публични политики, икономика на благосъстоянието), обнародван в
Държавен вестник, бр. 69 от 16.08.2024 г.

ABSTRACTS

of scientific publications of Chief Assist. Ralitsa Stefanova Veleva, Ph.D.,
submitted in the academic recruitment procedure for the position of Associate Professor
in the professional field 3.7. Administration and management, scientific specialty
Organization and management outside the sphere of material production (public policies,
welfare economics), officially announced in the State Bulletin No. 69 of 16.08.2024.

Октомври, 2024 г.
October 2024

СЪДЪРЖАНИЕ/ CONTENT

РЕЗЮМЕ НА ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА: „ПРОАКТИВНИ ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА” (В.3).....	3
ABSTRACT OF HABILITATION THESIS – MONOGRAPH: “PROACTIVE PUBLIC POLICIES FOR POVERTY REDUCTION (B.3).....	6
ПУБЛИКУВАНА МОНОГРАФИЯ, КОЯТО НЕ Е ПРЕДСТАВЕНА КАТО ОСНОВЕН ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД (Г.4).....	9
A PUBLISHED MONOGRAPH THAT IS NOT PRESENTED AS A HABILITATION THESIS	13
СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ (Г.6) / ARTICLES AND RESEARCH PAPERS PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS, REFEREED AND INDEXED IN WORLDWIDE DATABASES	16
СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ (Г.7.1, Г.7.2, Г.7.3, Г.7.4, Г.7.5, Г.7.6, Г.7.7, Г.7.8, Г.7.9, Г.7.10, Г.7.11) / ARTICLES AND STUDIES INDEXED IN OTHER INTERNATIONAL DATABASES OF SCIENTIFIC INFORMATION, PUBLISHED IN SCIENTIFIC PERIODICALS.....	18
ПУБЛИКУВАНИ ГЛАВИ ОТ КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ (Г.10.1, Г.10.2, Г.10.3) / A PUBLISHED CHAPTERS OF A COLLECTIVE MONOGRAPHS.....	31
ПУБЛИКУВАН УНИВЕРСИТЕТСКИ УЧЕБНИК (З.25) / PUBLISHED UNIVERSITY TEXTBOOK	35

РЕЗЮМЕ НА ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА: „ПРОАКТИВНИ ПУБЛИЧНИ
ПОЛИТИКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА” (В.3)

Велева, Р. (2024). Проактивни публични политики за намаляване на бедността, ИК-УНСС,
2024, ISBN 978-619-232-800-9

Изследователското поле на настоящия труд е разположено на кръстопътя между проактивни публични политики и бедност. Тези две явления съществуват едновременно във взаимнообулавяща се противоречивост и активно развитие. Това предизвикателство породило интереса ми към проучване на възможностите, чрез които държавите целенасочено могат да подобряват положението на своите граждани в краткосрочна и дългосрочна перспектива.

„Бедността“ е категория, която е активно използвана в ежедневието като синоним на скрито лишение. Бидейки възприемано предварително за личен проблем, то е постоянно във фокуса на неизбежен обществен интерес. В разговорния език, обвързвайки битието с „бедност“, възниква естествена асоциация с немотия, оскъдица, беднотия, сиромашия и т.н., като несъзнателно почти винаги се прави връзка с благосъстояние, което е неин антоним. Настоящата монография е опит за изследване на бедността като обществен феномен и в контекста на комплекс от ефективни инструменти за нейното възможно постепенно намаляване като минало (опит), настояще (предизвикателства) и бъдеще (прогноза). Нейното „изкореняване“ си остава все още само плаха надежда.

Тази книга е резултат от дългогодишни авторски усилия за разгадаването на механизма на осъзнаването на функциониращите публични политики в контекста на факторната детерминираност на бедността. В политиките инвестирахме вяра, като акцентът бе поставен върху разпознаването на тяхното място и роля за развитието на образованието (двупосочната връзка между двете явления) с цел нарастването на човешкия капитал като антибедностен фактор. По-късно насочихме анализите си и към съотношенията в комплекса „бедност – здраве“, в т.ч. и към връзката „публични разходи за здравеопазване – продължителност на живот“, еманципирано чрез понятието „здравна бедност“. На онзи етап състоянието на бедността в държавите – членки на Европейския съюз (ЕС), присъстваше фрагментарно – фокусът беше преди всичко върху българската теория и практика. Тези аспекти разработки са емоционалната основа на идеята за настоящия труд с поставянето в центъра на изследването на държавните интервенции в ЕС и техния потенциал за осигуряване на по-добър живот за населението във всяка приобщена към Общността страна. След като се установи наличието на силна връзка между степен на завършено образование (или липсата на такова) и бедност и как здравето на хората следва траекторията на техния икономически и социален статус, се пристъпи към задълбочен теоретичен анализ на това комплексно явление в контекста на развитието на публичното управление през настоящия век. Всички тези „търсения“ насочиха вниманието ни към публичните политики като инструмент за обществено управление на съвременните демокрации, в т.ч. и към изработването на механизъм за измерване на двустранната връзка „проактивни политики – бедност” (на база обхватни и дълбочинни обстоятелствени доказателства), който е основа за генериране на съвременни мерки за регулиране равнището на недопотребление/недостиг

в страните от ЕС. В процеса на работа се открие ключовата характеристика на тези политики – поглед към „бъдещето“, което провокира използването на проактивността като протагонист в изследването.

В титула на монографията се съдържат две акцентни цялости: „проактивни публични политики“ (средство) и „намаляване на бедността“ (резултат). Тези два центъра взаимно се предопределят. Нарастването на бедността поражда необходимостта от формирането на проактивни политики, чието прилагане намалява интензитета на констатираната оскъдица. Движещи сили на връзките по управление на бедността са интегрираният потенциал на държавата, бизнесът и гражданските организации.

Разработката е организирана в три глави. В първата се аргументират необходимостта и възможностите за ефективно публично управление чрез прилагане на проактивни публични политики. Във втора глава се представят същностните характеристики на бедността, нейното влияние в международните анализи и опитът за предлагане на пълноценна индикаторна рамка посредством осмисляне на картината, която илюстрира състоянието и проблемите на бедността в държавите от ЕС. В трета глава бедността се разглежда като многомерно явление, което оказва въздействие върху избора на социално-икономическа алтернатива за действие. Предлагат се мерки за нейното възможно намаляване в контекста на осъществими политически интервенции. Във финала на изследването не се съдържат пряко основни изводи от изложението, а чрез диалогови обобщения се моделира многообразната палитра (изразни средства) на връзката на бедността с главни проактивни фактори и очаквани резултати.

Целта на изследването е да се представят и интерпретират необходимите „реквизити“ за разработването и прилагането на комплексна проактивна политика за намаляване на бедността на основа акумулираните постижения в тази насока на държавите от ЕС. Възприетите логика на изложение и техники на анализ, макар и да се отнасят до конкретния проблем – бедността/проактивни политики, са приложими и за решаване на други социално-икономически предизвикателства, пред които са изправени съвременните общества.

Методологията на изследването се основава на съчетаването на системния подход с позитивния и нормативния анализ. Теоретичните възгледи за „проактивни публични политики“ и концептуалната съгласуваност между неравенство и бедност се базират на анализ на литературни източници и изследване на документи (desk analysis). Във втора и трета глава е използван сравнително-съпоставителен емпиричен подход в комбинация с анализ и синтез на съществуващи добри практики. В разработката се съдържа актуален емпиричен материал, който се отличава със структурирано представяне на аргументи и инструменти за формиране и въздействие на публичните политики. Доказателствата са подкрепени от корелационен анализ, чрез който се оценяват силата и посоката на зависимост на бедността и влияещите ѝ дългосрочни интервенции.

Ограниченията в изследването са по отношение на периода – от 2011 до 2021/2022 г., а наблюдаваните държави са страните от Европейския съюз. Без да има пристрастия към

някоя от тях, България и Румъния са често обект на допълнителни анализи, предвид неблагоприятната им позиция по отношение на възможностите за публично управление на бедността.

Общата конфигурация на текста е представена в матрицата на разработката, която рамкира процеса с вградени последователни стъпки за разработването на проактивни публични политики за намаляване на бедността, а именно: Осъзнаване на същността и потенциала на публичните политики, Извършване на аргументиран избор между реактивна и проактивна политика, Оценка на възможностите за прилагане на проактивни политики, Установяване на проблем (бедността), който изисква решение, Разбиране на същностните характеристики и концептуална съгласуваност на проблема, Осъществяване на тематичен и сравнително-съпоставителен анализ на добри практики, Постигане на висока емпирична осведоменост, тъй като политиките се основават на доказателства и трябва да са добре информирани, Оценка на връзките и зависимостите между бедността и други обществени предизвикателства (БВП, ИЧР, Публични разходи, Ефективно публично управление и др.), Обобщаване на конкретни предложения за проактивни интервенции: методът Алкайр-Фостър и политики за повишаване на благосъстоянието, Обобщения, основани на доказателства.

В обобщение и в резултат на изложеното в монографичното изследване могат да се очертаят контурите на базов модел за разработване и прилагане на проактивни публични политики за намаляване на бедността.

Въз основа на установените връзки и зависимости се извеждат редица най-общи характеристики, необходими за ефективното постигане на целта:

Първо, засилване на политическата стабилност и ефективността на правителството за разработване на качествени регулации и утвърждаване върховенството на закона чрез контрол на корупцията и повишаване на отчетността.

Второ, нарастване на осведомеността (чрез широк набор от емпирични данни) за разработване на хоризонтална публична политика за намаляване на бедността, която да е с проактивен характер и ориентация към бъдещи резултати.

Трето, възприемане на проактивни мерки, чрез които да бъдат устойчиво интегрирани индивидите, които са подложени на икономически и социални предизвикателства (в т.ч. нестабилност, конфликти и насилие). Чрез осигуряване на възможности за равен достъп до здравеопазване, образование и заетост може да се гарантира положително въздействие върху намаляването на бедността в дългосрочна перспектива.

Четвърто, възприемане на образованието като ключов фактор за намаляване на бедността и разглеждане на здравната бедност като предмет на публичните политики, докато социалната защита оказва влияние върху намаляването на обществените рискове.

ABSTRACT OF HABILITATION THESIS – MONOGRAPH: “PROACTIVE PUBLIC POLICIES FOR POVERTY REDUCTION (B.3)

Veleva, R. (2024). Proactive Public Policies for Poverty Reduction, IK-UNWE, 2024, ISBN 978-619-232-800-9 [in Bulgarian].

The research field of the current book is at the crossroads between proactive public policies and poverty. These two phenomena exist simultaneously in mutually conditioning contradiction and active development. This challenge sparked my interest in exploring the ways in which countries can purposefully improve the situation of their citizens in the short and long term.

"Poverty" is a category that is actively used in daily life as a synonym for hidden deprivation. Being perceived in advance as a private problem, it is constantly the focus of inevitable public interest. In the colloquial language, associating being with "poverty," there arises a natural association with dumbness, scarcity, poverty, poverty, etc., and unconsciously almost always a connection is made with prosperity, which is its antonym. The present monograph is an attempt to study poverty as a social phenomenon and in the context of a complex of effective tools for its possible gradual reduction as past (experience), present (challenges) and future (forecast). Its "eradication" remains only a faint hope.

This book is the result of the author's long-term efforts to unravel the mechanism of awareness of functioning public policies in the context of the factor determinism of poverty. We invested faith in the policies, emphasizing the recognition of their place and role in the development of education (the two-way relationship between the two phenomena) with the aim of increasing human capital as an antipoverty factor. Later, we directed our analyzes to the ratios in the "poverty-health" complex, including and to the "public health expenditure - life expectancy" relationship, emancipated by the concept of "health poverty". At that stage, the state of poverty in the member states of the European Union (EU) was present fragmentarily - the focus was primarily on Bulgarian theory and practice. These aspect developments are the emotional basis of the idea of the present work, with the focus of the research on the state interventions in the EU and their potential to ensure a better life for the population in each country included in the community. Having established a strong relationship between educational attainment (or lack thereof) and poverty, and how people's health follows the trajectory of their economic and social status, an in-depth theoretical analysis of this complex phenomenon in the context of the development of public administration in the present century. All these "searches" directed our attention to public policies as a tool for public management of modern democracies, incl. and to the development of a mechanism for measuring the bilateral link "proactive policies - poverty" (based on comprehensive and in-depth circumstantial evidence), which is the basis for generating modern measures to regulate the level of under-consumption/shortage in the EU countries. In the process of work, the key characteristic of these policies stood out, a look at the "future", which provoked the use of proactivity as a protagonist in the research.

The title of the monograph contains two emphatic wholes: "proactive public policies" (means) and "poverty reduction" (result). These two centers mutually predetermine each other. The growth of poverty gives rise to the need for the formation of proactive policies, the implementation of which

reduces the intensity of the observed scarcity. The driving forces of the linkages in poverty management are the integrated potential of state, business, and civic organizations.

The development is organized into three chapters. First, the need and possibilities for effective public management through the implementation of proactive public policies are argued. In the second chapter, the essential characteristics of poverty, its interweaving in international analyzes, and the attempt to offer a full-value indicator framework by understanding the picture that illustrates the state and problems of poverty in the EU countries are presented. In the third chapter, poverty is considered as a multidimensional phenomenon that affects the choice of socio-economic alternative for action. Measures for its possible reduction in the context of feasible policy interventions. The final part of the study does not directly contain the main conclusions of the presentation, but through dialogic summaries, the diverse palette (means of expression) of the relationship of poverty with the main proactive factors and expected results is modeled.

The purpose of the research is to present and interpret the necessary "requisites" for the development and implementation of a complex proactive policy for poverty reduction based on the accumulated achievements in this direction of the EU countries. The logic adopted by exposition and analysis techniques, although related to the specific problem of poverty/proactive policies, is also applicable to solving other socioeconomic challenges faced by contemporary societies.

The research methodology is based on the combination of the systemic approach with positive and normative analysis. The theoretical views on "proactive public policies" and the conceptual coherence between inequality and poverty are based on an analysis of literary sources and a desk analysis. In the second and third chapters, a comparative-comparative empirical approach is used in combination with the analysis and synthesis of existing good practices. The development contains up-to-date empirical material, distinguished by a structured presentation of arguments and tools for the formation and impact of public policies. The evidence is supported by a correlational analysis, which evaluates the strength and direction of dependence on poverty and its influence on long-term interventions.

The limitations of the study are related to the period 2011 to 2021/2022, and the observed countries are the countries of the European Union. Without being biased towards either of them, Bulgaria and Romania are often subject to further analysis given their unfavorable position in terms of public poverty management options.

The general configuration of the text is presented in the development matrix, which frames the process with built-in sequential steps for the development of proactive public policies for poverty reduction, namely: Realizing the nature and potential of public policies, Making a reasoned choice between reactive and proactive policies, Assessing the possibilities of implementing proactive policies, Establishing a problem (poverty) that requires a solution, Understanding the essential characteristics and conceptual coherence of the problem, Carrying out a thematic and comparative analysis of good practices, Achieving high empirical awareness, since policies are based on evidence and must be well informed, Assessing the links and dependencies between poverty and other social challenges (GDP, HDI, Public Expenditure, Effective Public Management, etc.),

Summarizing specific proposals for proactive interventions: the Alkire-Foster method and Well-Being Policies, Evidence-Based Summaries.

In summary and as a result of monographic research, the contours of a basic model for the development and implementation of proactive public policies to reduce poverty can be outlined.

Based on the established relationships and dependencies, several of the most general characteristics necessary for the effective achievement of the goal are derived:

First, strengthening political stability and government effectiveness to develop quality regulations and uphold the rule of law by controlling corruption and increasing accountability.

Second, increasing awareness (through a wide range of empirical data) of developing horizontal public policy for poverty reduction that is proactive in nature and oriented toward future results.

Third, the adoption of proactive measures to sustainably integrate people subject to economic and social challenges (including instability, conflicts, and violence). By providing opportunities for equal access to health care, education, and employment, a positive impact on poverty reduction can be achieved in the long term.

Fourth, perceiving education as a key factor in reducing poverty and considering health poverty as a subject of public policies, while social protection has an impact on the reduction of public risks.

ПУБЛИКУВАНА МОНОГРАФИЯ, КОЯТО НЕ Е ПРЕДСТАВЕНА КАТО ОСНОВЕН
ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД (Г.4)

Велева, Р. (2023). Рискове от бедност и маргинализация, В: „Глобални и локални социални рискове“, ИК-УНСС, 2023, стр. 145-262, ISBN 978-619-232-786-6

Идентифицирането на основните групи от българското общество, изправени пред риск от бедност и маргинализация и извеждането на публични политики, които да спомогнат за възприемането на конкретни мерки, които да доведат до тяхното намаляване, са в основата на настоящето изследване. Рискът от бедност, маргинализация и социално изключване са все по-актуална тема както в световната, така и в българската практика. Взимайки под внимание високите равнища на лица, които живеят в икономическо и социално неравенство, бедност и лишения – институционалният и научен фокус би следвало да бъдат насочени към проблема. Така например, в нашата страна всеки трети човек живее в риск от социално изключване (32,2% през 2022 г.), а към 2022 година 2 231 500 от българите са в риск от бедност и социално изключване. В преамбюла на Конституцията на Република България е записано, че тя е демократична, правова и социална държава, в която се спазват общочовешките ценности: свобода, мир, хуманизъм, равенство, справедливост и търпимост, като във върховен принцип са издигнати правата на личността, нейното достойнство и сигурност. От тук следва, че отделните индивиди и групи от хора се характеризират с висока степен на консенсус, придържане към общите цели и отношения на сътрудничество, което ги прави сплотената социална група. Чрез социалната справедливост се налага идеята за създаване на държавни институции, които са базирани на принципите на равенство и солидарност, на истинското разбиране на човешките права и зачитането на човешкото достойнство на всеки индивид.

Въпреки конституционно регламентирани ценности и устои, проблемът е актуален за нашата страна. В този смисъл е важно да бъдат открити и изведени основни причини, водещи до възможността за реализация на негативните процеси, свързани с изпадане в бедност и маргинализация, но преди всичко е необходимо да бъде осъзната същността на двете явления (бедност и маргинализация). Най-често бедността се свързва с материални лишения, макар и световната литература да познава понятия като образователна бедност и здравна бедност. При проследяване на равнищата на бедност измежду различните държави се борави с праг на бедност или линия на бедност (минимална сума, която се възприема като отправна точка за изчисляване на дела на лицата, които живеят с по-малко финансови средства от предвидената от държавата сума). Маргинализацията се наблюдава като процес на изтласкване на определени лица или групи от хора на ръба, т.е. индивидите, които са разглеждани като маргинализирани са лишени от възможността да се възползват от обществените ползи. В контекста на глобализацията – маргинализацията може да се тълкува като преднамерено или непреднамерено изтласкване на отделни лица, групи или цели нации чрез ограничаване на достъпа им до ползите от глобализацията. В основата на

ограничения достъп могат да се крият причини, свързани с исторически или културни обстоятелства, които на практика трудно могат да бъдат преодоленни. Друга предпоставка за широк обхват на социално изключените и маргинализирани индивиди, обаче се крие във взетите решения вследствие на социални, икономически и политически избори, които биват контролирани от местните, националните или наднационалните системи. И в двата случая крайният резултат е един и същ, а именно изключване на определени лица, групи, прослойки и етноси и т.н., поради недостъпност и неучастие в обществения живот. Следователно маргинализацията се отнася до процеса, чрез който определени групи или индивиди са изключени или изтласкани в периферията на обществото. Въз основа на предпоставките, породили маргинализацията могат да бъдат разграничени различни видове като: икономическа, социална, политическа, културна, полова, маргинализация на хората с увреждания, възрастова и др. В литературата и в нормативните документи, както и в емпиричните изследвания се откроява връзката между лицата, които живеят в материална бедност и маргинализираните индивиди.

Настоящата глава от монографичното изследване представлява своеобразен опит за идентифициране на основните групи от българското общество, изправени пред риск от бедност и маргинализация. За целта се възприемат два подхода на изследване: теоретичен и практически. Теоретична база на изследването са класическите и съвременните икономически, социални и приложни възгледи за бедността. Съответно, от тези теоретични позиции проблемът за намаляване на бедността се извежда като критичен фактор за икономическото и социалното развитие. Търсят се измеренията и факторната обусловеност, тъй като бедността е многопластово и сложно явление, което налага държавна намеса, развитие на координирани публични политики и прилагане на съвременни инструменти за въздействие. В допълнение се разглеждат концептуалните основи и се проследява взаимовръзката между видовете маргинализация, като се идентифицират застрашените групи от обществото. В отговор на справянето с така представените обществени предизвикателства се извежда ролята на държавата като водеща за преодоляването им, тъй като „задачата за водене на борба с бедността и маргинализирането принадлежи най-вече на политиците и оттам на държавните и други институции, които прилагат политиките, както и на всички социални участници“. В рамките на настоящото изследване е направен анализ на същността на бедността, маргинализацията, видовете маргинализация и застрашените групи от хора. Въз основа на това се прави деск-анализ и контент анализ на съществуващите национални публични политики, които са адресирани към застрашените групи от обществото.

Логиката на изследването е представена в три основни части:

- 1) По отношение на бедността е направен теоретичен анализ, който служи за основа за проследяване на нейната факторна обусловеност и оценка на влиянието на различни фактори за нейното задълбочаване, в т.ч., образователни и здравни показатели. Въз основа, на което се идентифицират основните групи от българското общество, изправени пред риск от бедност и се извеждат насоки за публични политики, които да спомогнат за възприемането на конкретни мерки, които да доведат до тяхното намаляване.

2) По отношение на маргинализацията е направен концептуален анализ, като са представени същността и видовете маргинализация. Идентифицирани са основните групи от българското общество, изправени пред риск от маргинализация и са предложени конкретни мерки за противодействие.

Проучени и представени са публични политики и институционални решения за намаляване на лицата в риск от маргинализация в България.

3) Третата част обединява тематиките за бедност и маргинализация, като в нея са представени вижданията на експерти и обществените нагласи. Тя е разработена въз основа на проведени дълбочинни интервюта с експерти и анкетно проучване.

С оглед представянето на актуалното състояние в България към всяка от първите две части, т.е. за бедността и за маргинализацията е включена аналитика, която е фокусирана върху сравнително-съпоставителен анализ на национално и наднационално равнище по показатели, имащи отношение към застрашените групи от бедност и маргинализация. Анализът на показателите, имащи отношение към бедността обхваща времеви период от 2010 до 2019 г., докато анализа за маргинализацията е фокусиран върху периода от 2016 до 2020 г.

Въз основа на проведеното изследване могат да се направят някои основни изводи, които са подкрепени с резултати от собствено проучване. В съвременните условия на динамичен обществен живот, образованието се явява като преобразуващ фактор за редица негативни тенденции.

Образованието играе решаваща роля в съвременните условия по различни начини. От една страна, придобитото високо образование осигурява основа за личностно израстване, критично мислене, решаване на проблеми и придобиване на специализирани знания в различни области. От друга страна, обаче то е необходимо условие за предоставяне на икономически възможности и възходящата социална мобилност. Чрез придобитите умения и квалификация индивидите са много по-адаптивни към динамиката на заобикалящата ги действителност, съответно драстично намаляват шансовете да бъдат изтласкани на ръба на обществото. По отношение на:

- Икономическата маргинализация – образованието е силно „оръжие“ за справяне с нея, тъй като то е базово за формирането на качествен човешки капитал, дава възможност за високо човешко развитие и високо икономическо развитие на съвременните общества. Следователно то служи като средство за преодоляване на неравенствата, а оттам и за справяне с бедността и маргинализацията.
- Социалната и културната маргинализация – образованието се явява като инструмент за интеграция на индивидите, като обединява хора от различен произход и насърчава разбирането, толерантността и съпричастността. Образованието играе съществена роля за разрушаване на стереотипи, насърчаване на културния обмен и изграждането на социално сближаване в общностите и обществото като цяло.

- Политическата маргинализация – образованието дава възможност на индивидите да вземат информирани решения, да упражняват правата си и да участват активно в гражданското общество и вземането на държавни решения;
- Половата, възрастовата, маргинализацията на хората с увреждания и маргинализацията на ЛГБТИК лицата – чрез образование у хората се развиват по-висок морал и ценности, разрушават на стереотипи и се развива по-широк мироглед, което е предпоставка за възприемане на различията у хората и развиване на толерантност към тях.

A PUBLISHED MONOGRAPH THAT IS NOT PRESENTED AS A HABILITATION THESIS

Veleva, R. (2023). Risks of Poverty and Marginalization, In: "Global and Local Social Risks", IK-UNWE, 2023, pp. 145-262, ISBN 978-619-232-786-6 [in Bulgarian].

The identification of main groups of the Bulgarian society facing the risk of poverty and marginalization and the development of public policies to help adopt concrete measures to reduce them are the basis of the present study. The risks of poverty, marginalization, and social exclusion are an increasingly relevant topic both in the world and in Bulgarian practice. Given the high levels of individuals living in economic and social inequality, poverty, and deprivation, the institutional and scientific focus should be on the problem. For example, in our country every third person lives at risk of social exclusion (32.2% in 2022), and by 2022 2,231,500 Bulgarians are at risk of poverty and social exclusion. The preamble of the Constitution of the Republic of Bulgaria states that it is a democratic, legal, and social state in which universal human values are respected: freedom, peace, humanism, equality, justice, and tolerance, and the rights of the individual, his dignity, and security. Individuals and groups of people are characterized by a high degree of consensus, adherence to common goals, and cooperative relationships, which makes them a cohesive social group. Social justice imposes the idea of creating state institutions that are based on the principles of equality and solidarity, on the true understanding of human rights, and respect for the human dignity of each individual.

Despite the values and principles, the problem is relevant to our country. In this sense, it is important to highlight and point out the main reasons leading to the possibility of realizing the negative processes related to falling into poverty and marginalization, but first of all it is necessary to realize the essence of the two phenomena (poverty and marginalization). Most often, poverty is associated with material deprivation, although the world literature knows concepts such as educational poverty and health poverty. When tracking poverty levels between different countries, a poverty threshold or poverty line is used (a minimum amount that is perceived as a starting point for calculating the proportion of individuals who live with less financial means than the amount provided by the state). Marginalization is seen as a process of pushing certain individuals or groups of people to the edge, i.e. individuals who are seen as marginalized are deprived of the opportunity to benefit from societal benefits. In the context of globalization, marginalization can be interpreted as the intentional or unintentional exclusion of individuals, groups, or entire nations by limiting their access to the benefits of globalization. At the root of the limited access may lie reasons related to historical or cultural circumstances, which in practice can hardly be overcome. However, another prerequisite for a wide range of socially excluded and marginalized individuals lies in the decisions taken as a result of social, economic, and political choices that are controlled by local, national, or supranational systems.

In both cases, the end result is the same, namely the exclusion of certain individuals, groups, strata and ethnicities, etc., due to inaccessibility and non-participation in public life. Marginalization, therefore, refers to the process by which certain groups or individuals are excluded or pushed to

the margins of society. Based on the preconditions that led to marginalization, different types of discrimination can be distinguished, such as economic, social, political, cultural, gender, marginalization of people with disabilities, age, etc. In the literature and in normative documents, as well as in empirical studies, the relationship between people living in material poverty and marginalized individuals is emphasized.

The present chapter of the monographic research represents a kind of attempt to identify the main groups of Bulgarian society that face the risk of poverty and marginalization. For this purpose, two research approaches are adopted: theoretical and practical. The theoretical basis of the study is the classical and modern economic, social and applied views on poverty. Accordingly, from these theoretical positions, the problem of poverty reduction is presented as a critical factor for economic and social development. Dimensions and factor conditioning are sought, as poverty is a complex and multilayered phenomenon that requires state intervention, the development of coordinated public policies, and the application of modern impact tools. In addition, the conceptual foundations are examined and the interrelationship between the types of marginalization is traced, identifying the groups of society at risk. In response to dealing with the social challenges presented in this way, the role of the state is brought out as leading in overcoming them, since "the task of leading the fight against poverty and marginalization belongs above all to the politicians and hence to the state and other institutions that implement the policies, as well as to all social actors.

Within the framework of the present study, an analysis of the essence of poverty, marginalization, types of marginalization and threatened groups of people was made. On the basis of this, a desk analysis and content analysis of the existing national public policies are done, which are addressed to the threatened groups of the society.

The logic of the study is presented in three main parts:

- 1) In relation to poverty, a theoretical analysis was carried out that serves as a basis to track its factor conditioning and assess the influence of various factors on its deepening, including educational and health indicators. Based on this, the main groups of Bulgarian society facing the risk of poverty are identified and guidelines for public policies are derived to help adopt specific measures that will lead to their reduction.
- 2) Regarding marginalization, a conceptual analysis was performed that presents the nature and types of marginalization. The main groups of Bulgarian society facing the risk of marginalization have been identified and concrete countermeasures have been proposed. Public policies and institutional solutions have been studied and presented.
- 3) The third part brings together the themes of poverty and marginalization, presenting the views of experts and public attitudes. It was developed on the basis of in-depth interviews with experts and a survey.

To present the current situation in Bulgaria for each of the first two parts, i.e., for poverty and marginalization, analytical tools are included that focus on comparative analysis at the national and supranational level on indicators relevant to groups at risk of poverty and marginalization. The analysis of poverty-related indicators covers the time period 2010 to 2019, while the marginalization analysis focuses on the period 2016 to 2020.

On the basis of the research conducted, some basic conclusions can be drawn which are supported by the results of our own research. In the modern conditions of dynamic social life, education appears as a transforming factor for several negative trends.

Education plays a crucial role in modern conditions in various ways. On the one hand, acquired higher education provides a basis for personal growth, critical thinking, problem solving, and the acquisition of specialized knowledge in various fields. However, it is a necessary condition to provide economic opportunities and upward social mobility. Through the acquired skills and qualifications, individuals are much more adaptable to the dynamics of the reality surrounding them, and accordingly drastically reduce the chances of being pushed to the edge of society. Regarding:

- Economic marginalization: education is a strong "weapon" to deal with it, as it is the basis for the formation of quality human capital, enabling high human development and high economic development of modern societies. Therefore, it serves as a means to overcome inequalities and hence to address poverty and marginalization.
- Social and cultural marginalization - Education appears as a tool for the integration of individuals, uniting people from different origins and promoting understanding, tolerance, and empathy. Education plays an essential role in breaking down stereotypes, promoting cultural exchange, and building social cohesion in communities and society as a whole.
- Political marginalization – education enables people to make informed decisions, exercise their rights, and actively participate in civil society and state decision-making;
- Gender, age, marginalization of people with disabilities, and marginalization of LGBTQ persons: Through education, people develop higher morals and values, destroy stereotypes, and develop a broader worldview, which is a prerequisite for perceiving differences in people and developing tolerance for them.

СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И
ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ
(Г.6) / **ARTICLES AND RESEARCH PAPERS PUBLISHED IN SCIENTIFIC
JOURNALS, REFEREED AND INDEXED IN WORLDWIDE DATABASES**

Велева, Р. (2022). Образованието като ключов фактор за намаляване на бедността.
Стратегии на образователната и научната политика, 2022, 30(3), 244-257
<https://doi.org/10.53656/str2022-3-2-edu>

Статията представя анализ на комплексни показатели, които се наблюдават от националната и европейската статистика, имащи отношение по темата за връзката между бедността и степента на образование на населението. Изследването обхваща 5-годишен период (2016-2020 г.) и всички държави членки на Европейския съюз. Изследването се надгражда с корелационен анализ на перманентен риск от бедност и рано отпаднали от образователната система в България със същия времеви обхват. Целта е да се открият силата и посоката на връзките и зависимостите между тях. Въз основа на изследваните показатели се потвърждава авторската теза за образованието като ключов фактор за намаляване на бедността в България. В статията се прилага аналитичен подход, който се основава на съчетаването на анализ на литературни източници и изследване на документи, но в основна степен се използват сравнително-съпоставителен емпиричен и корелационен анализ. За целта на изследването са възприети три групи основни показатели: комплексни, образователни и индикатори за бедност. Въз основа на направеното проучване се доказва, че образованието е ключов фактор за намаляване на бедността, а това важи с още по-голяма сила за България. От представения емпиричен анализ е видно, че от една страна, делът на лицата в риск от бедност в държавата е изключително висок, а от друга – съставът на тази група е предимно от лица с ниско образование. Прави впечатление, че в останалите държави членки, макар и да се наблюдава значението на образованието при съпоставянето на застрашените индивиди от бедност, то ролята му в никакъв случай не е толкова категорична, колкото в България. Следователно високото образование е предпоставка за благосъстояние, докато ниското или липсата на образование са причина за бедност.

Това налага намесата на държавата за разширяване обхвата на населението в образование и повишаване на образоваността на населението чрез модерното публично управление. Публичните политики обаче би следвало да са изцяло съобразени с потребностите на българското общество. Докато делът на лицата, които живеят в бедност, в страната ни е толкова висок, не биха могли да бъдат постигнати по-добри позиции по отношение на човешко развитие, икономически растеж и социална кохезия – ключови приоритети в контекста на членството на България в Европейския съюз. Превръщането на образованието в реален източник на икономическия растеж изисква институционална среда, която насърчава партньорството за нарастващо и мотивирано споделяне на ресурси, знания и постижения. В контекста на представеното, интересно място заема дуалното образование като инструмент, чрез който могат да бъдат постигнати по-високи резултати за намаляване на бедността.

Veleva, R. (2022). Education as a Key Factor in Reducing Poverty. *Education and Science Policy Strategies*, 2022, 30(3), 244-257 <https://doi.org/10.53656/str2022-3-2-edu> [in Bulgarian].

The article presents an analysis of complex indicators, which are observed by national and European statistics, relevant to the topic of the relationship between poverty and the level of education of the population. The research covers a 5-year period (2016-2020) and all member states of the European Union. The study is based on a correlational analysis of the permanent risk of poverty and early dropout from the educational system in Bulgaria over the same time span. The goal is to highlight the strength and direction of the relationships and dependencies between them. Based on the indicators studied, the author's thesis about education as a key factor in reducing poverty in Bulgaria is confirmed. An analytical approach is applied in the article, which is based on the combination of analysis of literary sources and research of documents, but mainly comparative-comparative empirical and correlational analysis are used. For the purpose of the study, three main indicators were adopted: complex, educational, and poverty indicators. Based on research, education has been proven to be a key factor in reducing poverty, and this is even more true for Bulgaria. From the empirical analysis presented, it is clear that, on the one hand, the share of persons at risk of poverty in the country is extremely high and, on the other hand, the composition of this group is mainly composed of persons with low education. It should be noted that in the other member states, although the importance of education is observed when comparing people at risk of poverty, its role is by no means as categorical as in Bulgaria. Therefore, high education is a prerequisite for prosperity, while low or no education is a cause of poverty.

This requires the intervention of the state to expand the scope of the population in education and increase the education of the population through modern public administration. However, public policies should be fully tailored to the needs of Bulgarian society. Although the proportion of people living in poverty in our country is so high, better positions could not be achieved in terms of human development, economic growth, and social cohesion, key priorities in the context of Bulgaria's membership in the European Union. Making education a real source of economic growth requires an institutional environment that fosters partnership for a growing and motivated sharing of resources, knowledge, and achievements. In the context of the presented, dual education is an interesting place occupied by dual education as a tool through which higher results can be achieved in reducing poverty.

СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С
НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ (Г.7.1, Г.7.2,
Г.7.3, Г.7.4, Г.7.5, Г.7.6, Г.7.7, Г.7.8, Г.7.9, Г.7.10, Г.7.11) / **ARTICLES AND STUDIES
INDEXED IN OTHER INTERNATIONAL DATABASES OF SCIENTIFIC
INFORMATION, PUBLISHED IN SCIENTIFIC PERIODICALS**

Veleva, R. (2023). Poverty in Bulgaria: A General Challenge. Journal of Management Sciences and Applications, 2023/2(2), 233–240. ISSN 2815-3030 [in English]

Статия не се ангажира със сложната задача да намери решения на влошаващата се неблагоприятна икономическа ситуация в страната, а по-скоро акцентира върху един от най-належащите проблеми за обществото в България – бедността. Европейската статистика отчита, че страната ни е изправена пред най-висок риск от бедност в сравнение с останалите членки на Европейския съюз. Сред най-заstraшените са част от работещите, т.нар. работещи бедни, деца и хора над 65 години. България е страната от ЕС-27 с най-високо неравенство в разпределението на доходите и нисък праг на бедност. Изследването е с емпирична и аналитична насоченост, като разглежда показатели, които имат пряка връзка с високия дял на бедното население у нас. Изводите, които могат да се направят са следните.

- 1) Колкото по-големи са неравенствата в разпределението на доходите, толкова по-висок е относителният дял на хората, живеещи в бедност или в риск от бедност.
- 2) По-високият брой работещи бедни лица съответства на по-висок относителен дял на живеещите в бедност или в риск от бедност.
- 3) Увеличаването на броя на младите хора, които не са ангажирани с работа или образование, води до по-висок относителен дял на живеещите в бедност или в риск от бедност.
- 4) По-високото преждевременно отпадане от училище корелира с по-висок относителен дял на хората, живеещи в бедност или в риск от бедност.
- 5) По-високият относителен дял на хората, живеещи в бедност или в риск от бедност, би довел до по-нисък праг (линия) на бедност.
- 6) По-високият относителен дял на хората, живеещи в бедност или в риск от бедност, съответства на по-ниска продължителност на живота.

Направените изводи и синтезът от корелационния анализ не са изненадващи, но подчертават още веднъж ролята на държавата (законодателна, изпълнителна и местна власт). Прилагането на публични политики със социална насоченост може да доведе до осезаеми положителни икономически резултати за страната ни. Инвестициите в човешкия капитал и постигането на човешко развитие са инструментите, чрез които може да се противодейства ефективно на широкия спектър от бедност в България.

Veleva, R. (2023). Poverty in Bulgaria: A General Challenge. *Journal of Management Sciences and Applications*, 2023/2(2), 233–240. ISSN 2815-3030 [in English].

The current article is not committed to the complex task of providing solutions to the deteriorating unfavorable economic situation in the country, but rather to put emphasis on one of the most pressing problems for society in Bulgaria, poverty. European statistics report that our country faces the highest risk of poverty compared to other members of the European Union. Among those most at risk are some of the working people, the so-called working poor, children, and people over 65 years of age. Bulgaria is the EU-27 country with the highest inequality in income distribution and a low poverty threshold. The research has an empirical and analytical focus, considering indicators that have a direct relationship to the high proportion of the poor population in our country.

The conclusions that can be drawn are as follows.

- 1) The higher the income distribution inequalities, the higher the relative share of people living in poverty or at risk of poverty.
- 2) A higher count of working-poor individuals corresponds to a higher relative share of those living in poverty or at risk of poverty.
- 3) An increased number of young people not engaged in work or education leads to a higher relative share of those living in poverty or at risk of poverty.
- 4) Higher early school dropouts correlate with a higher relative share of people living in poverty or at risk of poverty.
- 5) A higher relative share of people living in poverty or at risk of poverty would result in a lower poverty threshold (line).
- 6) A higher relative share of people living in poverty or at risk of poverty corresponds to a lower life expectancy.

The conclusions drawn and the synthesis from the correlation analysis are not surprising, but emphasize, once again, the role of the state (legislative, executive, and local authorities). Implementing social-focused public policies could produce tangible economic results for our country. Investments in human capital and the achievement of human development are the instruments through which the broad spectrum of poverty in Bulgaria could be effectively countered.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Veleva, R. (2023). Exploring the Nexus of Local and Central Budget Expenditures in Bulgaria: A Function-Based Analysis of Local Governments Spending. Journal of Management Sciences and Applications, 2023/1, 58–76. ISSN 2815-3030 [in English].

Статията представлява анализ на разходите на местните власти в България, като се фокусира върху девет ключови функции, в т.ч.: отбрана, обществен ред и сигурност, дейности в областта на икономиката, опазване на околната среда, жилищна и градоустройствена политика, здравеопазване, образование, социална защита и т.н.. Използвайки статистически данни от 2017 г. до 2021 г., се разглежда разпределението на разходите на местно равнище и се проучва взаимовръзка с разпределенията от централния бюджет. Констатациите разкриват забележителни тенденции, като нарастващия акцент върху обществени услуги, последователното финансиране за секторите на образованието и здравеопазването и колебанията в разходите за жилищна и градоустройствена политика и обществен ред и сигурност. Проучването подчертава стратегическото разпределение на ресурсите за посрещане на развиващите се местни потребности и подчертава значението на непрекъснатата оценка и приоритизирането при управлението на публичните ресурси. Изследването се фокусира върху проучването на фискалната динамика на местно ниво и предоставя информация за оптимизиране на управлението на публичните финанси.

Veleva, R. (2023). Exploring the Nexus of Local and Central Budget Expenditures in Bulgaria: A Function-Based Analysis of Local Governments Spending. Journal of Management Sciences and Applications, 2023/1, 58–76. ISSN 2815-3030 [in English].

The article presents an analysis of local government spending in Bulgaria, focusing on nine key functions, including: defense, public order and security, economic activities, environmental protection, housing and urban planning policy, health care, education, social protection, etc. Using statistics from 2017 to 2021, the distribution of expenditure at the local level is examined and the interrelationship with the allocations from the central budget is explored. The findings reveal notable trends, such as increased emphasis on public services, consistent funding for the education and health sectors, and fluctuations in spending on housing and urban planning, and public order and security. The study highlights the strategic allocation of resources to meet evolving local needs and highlights the importance of continuous assessment and prioritization in the management of public resources. The research focuses on the study of fiscal dynamics at the local level and provides information on optimizing the management of public finances.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Veleva, R. (2023). Development of Local Government and Decentralization in Bulgaria (1879-2023): A COMPREHENSIVE ANALYSIS. *Journal of Management Sciences and Applications*, 1, 45–57. ISSN 2815-3030 [in English]

Статията има за цел да предостави цялостен анализ на развитие на местното самоуправление и децентрализация в България от 1879 г. до 2023 г. Чрез проследяване на нормативни промени, институционални трансформации и проблеми, свързани с местното управление, статията се фокусира върху фискалната децентрализация като едно от предизвикателствата за развитие на местното самоуправление в България.

Анализът обхваща ключови аспекти като държавното статукво и административно-териториална самостоятелност, сътрудничество между централни и местни органи, общински административен капацитет и участие на гражданското общество в процесите на вземане на решения. През разглеждан период България бележи значителен напредък в установяването на добри практики. Въз основа на анализ на нормативната уредба и емпирични данни се очертават три основни полета на децентрализация: административна, политическата и фискална, но при всяко от тях се наблюдава различна степен на напредък, като най-ограничен е при фискалната децентрализация.

Veleva, R. (2023). Development of Local Government and Decentralization in Bulgaria (1879-2023): A COMPREHENSIVE ANALYSIS. *Journal of Management Sciences and Applications*, 1, 45–57. ISSN 2815-3030 [in English].

The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the development of local self-government and decentralization in Bulgaria from 1879 to 2023. By tracing normative changes, institutional transformations, and problems related to local government, the article focuses on fiscal decentralization as one of the challenges for the development of local self-government in Bulgaria.

The analysis covers key aspects such as the state status quo and administrative-territorial autonomy, cooperation between central and local authorities, municipal administrative capacity, and participation of civil society in decision-making processes. During the period under review, Bulgaria made significant progress in establishing good practices. Based on an analysis of the regulatory framework and empirical data, three main fields of decentralization are outlined: administrative, political, and fiscal, but a different degree of progress is observed in each of them, with fiscal decentralization being the most limited.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2022). Цената на здравето в България: споделени отговорности и парични потоци. Икономически и социални алтернативи, 2022, 28 (4), 14–26. DOI: <https://doi.org/10.37075/ISA.2022.4.04>, ISSN 2534-8965

Настоящата разработка представлява опит за извеждане и проследяване на връзката между институционалните отговорности и паричните потоци за изпълнение на националната здравна политика. Прави се обзор на нормативната уредба, споделената публично-частна отговорност и държавната разходна политика за поддържане на здравната система в страната. България е представена в сравнителен план спрямо останалите членки на Европейския съюз. Открито е незадоволителното равнище на публични разходи и същевременно високите частни разходи, които прави българинът за своето здраве. Направен е анализ по основни показатели, имащи отношение към цената на здравето: общи разходи за здравеопазване, в т.ч. публични и частни разходи. В разработката се поддържа тезата, че публичните разходи трябва да бъдат увеличени и да се търсят алтернативни форми за финансиране на системата на здравеопазване в България. Целта е да се постигне по-високо качество на здравните услуги, но не за сметка на бюджета на домакинствата. Тази необходимост се налага поради установената пряка и положителна връзка между публично финансиране и очаквана продължителност на живота.

Велева, Р. (2022). Цената на здравето в България: споделени отговорности и парични потоци. Икономически и социални алтернативи, 2022, 28 (4), 14–26. DOI: <https://doi.org/10.37075/ISA.2022.4.04>, ISSN 2534-8965 [in Bulgarian].

The present development is an attempt to derive and trace the relationship between institutional responsibilities and cash flows for the implementation of national health policy. An overview of the regulatory framework, shared public-private responsibility, and state spending policy is given to maintain the health system in the country. Bulgaria is presented in a comparative plan compared to the other members of the European Union. The unsatisfactory level of public expenditure and at the same time the high private expenditure incurred by Bulgarians for their health are highlighted. An analysis of the main indicators related to the cost of health was performed: total costs of health care, including public and private spending. The development supports the thesis that public spending should be increased and alternative forms of financing the health care system in Bulgaria should be sought. The goal is to achieve a higher quality of health services, but not at the expense of the household budget. This need is prompted by the established direct and positive relationship between public funding and life expectancy.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2022). Здравната бедност като предмет на публичните политики. Публични политики, 13(2)/ 2022, с. 19-33, ISSN 1314-2313

Разработка представлява опит за въвеждане на понятието „здравна бедност” в българската научна литература, което добива все по-широка популярност в световните теоретични и емпирични изследвания. Представена е логическата връзка между: лошо здраве – бедност – лошо здраве, т.е. „порочен кръг” на здравната бедност. Изложено е авторовото разбиране, че посредством публичните политики тези негативни обстоятелства биха могли да се неутрализират и трансформират във възможност за по-добро здраве, а оттам и за формиране на човешки и социален капитал, което е предпоставка за постигане на благосъстояние. Представени са три сценария за здравна бедност, а теоретичните постановки са подкрепени с емпирични данни. Систематизирани са идеите на различни автори за измерване на здравната бедност. Въз основа на изведените зависимости се обуславя ролята на публичните политики като ключова за преодоляване на здравната бедност и бедността изобщо.

Veleva, R. (2022). Health Poverty as a Subject of Public Policies. Public policies, 13(2)/ 2022, pp. 19-33, ISSN 1314-2313 [in Bulgarian].

The article represents an attempt to introduce the concept of "health poverty" in the Bulgarian scientific literature, which is gaining wider popularity in world theoretical and empirical research. The logical connection between ill health and poverty and ill health is presented, i.e. the "vicious circle" of health poverty. The author's understanding is presented that through public policies, these negative circumstances could be neutralized and transformed into an opportunity for better health, and hence for the formation of human and social capital, which is a prerequisite for achieving well-being. Three scenarios of health poverty are presented, and the theoretical propositions are supported by empirical data. The ideas of different authors for measuring health poverty are systematized. Based on the above dependencies, the role of public policies is defined as the key to overcoming health poverty and poverty in general.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2022). Класически и съвременни възгледи за бедността, Икономически и социални алтернативи, брой 1/2022, София: ИК–УНСС, 14-26, DOI: <https://doi.org/10.37075/ISA.2022.1.02>

В статията са разгледани класическите възгледи за бедността, за които българската научна литература е крайно неизчерпателна. Чрез авторова интерпретация и систематизиране на теоретични възгледи, залегнали в световната научна литература, е изграден „Континуум на класическите теории за бедността“, откроявайки три подхода – социален дарвинизъм, егалитаризъм и статистико-социологически подход. Бедността е изследвана въз основа на относително самостоятелни, но и допълващи се аспекти: икономически, социологически и приложен. Всеки от тези аспекти обединява както класически теории, така и съвременни концепции за разбирането на бедността като явление.

Акцентираща се върху причините, факторите и необходимостта от изкореняването на бедността. Изведени са основните индикатори за бедност: крива на Лоренц, Коефициент на Джини, лица в риск от бедност и социално изключване, линия на бедност и делът на лицата, които живеят под линията на бедност в България. Представени са неравенствата в разпределението на доходите преди и след социалните трансфери, а също и лицата, които са категоризирани от статистиката като бедни – преди и след социалните трансфери. В анализа е открояна неблагоприятната позиция на България спрямо останалите държави – членки на Европейския съюз.

Veleva, R. (2022). Classical and Contemporary Views on Poverty, Economic and social alternatives, issue 1/2022, Sofia: IK-UNWE, 14-26, DOI: <https://doi.org/10.37075/ISA.2022.1.02> [in Bulgarian].

The article examines the classic views on poverty, for which the Bulgarian scientific literature is extremely incomplete. Through the author's interpretation and systematization of theoretical views based in the world scientific literature, a "Continuum of classical theories about poverty" was built, highlighting three approaches - Social Darwinism, Egalitarianism, and Statistical-Sociological approach. Poverty is studied on the basis of relatively independent, but also complementary, aspects: economic, sociological, and applied. Each of these aspects brings together both classical theories and modern concepts to understand poverty as a phenomenon.

It focuses on the causes, factors, and necessity of eradicating poverty. The main indicators of poverty are derived: Lorenz curve, Gini coefficient, people at risk of poverty and social exclusion, poverty line, and the share of people living below the poverty line in Bulgaria. Inequalities in income distribution before and after social transfers are presented, as well as persons who are categorized by statistics as poor before and after social transfers. The analysis highlights the unfavorable position of Bulgaria compared to the other member states of the European Union.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2022). Приложение на Международната стандартна класификация на образование в образователната система (по примера на България), Knowledge - Capital of the Future, Vol. 50.1, Skopje: KIJ, pp. 107-112, ISSN: 2545-4439 (print), ISSN: 1857-923X (online)

Целта на статията е да се открият основни специфики за приложението на Международната стандартна класификация на образование. Нейното трансформиране в българската образователна система и транспонирането ѝ в жизнения цикъл на индивидите. Чрез сравнително-съпоставителен анализ са представени основните различия между предходната Международната стандартна класификация на образование и настоящата. Представени са емпирични данни по основни показатели и по нива на класификацията. Наблюдава се динамиката на индикатори като: учащи, образователни институции, заети в сектора на образование, съотношение „учител-ученик“ и изразходваните публични средства по степени на образование. Очертана е тенденция за намаляване на учениците, която е предпоставка за редица социални и икономически предизвикателства, пред които е изправена България. Образователният сектор в България (като общ брой институции) се „свива“ – основната причина, за което е демографският спад. Проследявайки динамиката при заетите в образователната система и извеждайки съотношението „учител-ученик“ се наблюдава липса на негативно влияние върху броя на учителите. Налице е относителна устойчивост на публичните разходи за образование, което е предпоставка за постигане на по-голяма стабилност на образователната система.

Veleva, R. (2022). Application of the International Standard Classification of Education in the Educational System (in Case of Bulgaria), Knowledge - Capital of the Future, Vol. 50.1, Skopje: KIJ, pp. 107-11, ISSN: 2545-4439 (print), ISSN: 1857-923X (online) [in Bulgarian].

The purpose of this article is to highlight the main specifics for the application of the International Standard Classification of Education. Its transformation in the Bulgarian educational system and its transposition into the life cycle of individuals. Through a comparative analysis, the main differences between the previous International Standard Classification of Education and the current one are presented. Empirical data is presented by main indicators and by classification levels. The dynamics of indicators such as students, educational institutions employed in the education sector, the "teacher-student" ratio, and the public funds by degrees of education are observed. A tendency to reduce the number of students is outlined, which is a prerequisite for a number of social and economic challenges facing Bulgaria. The educational sector in Bulgaria (as a total number of institutions) is "shrinking" - the main reason for which is the demographic decline. Tracking the dynamics of employment in the education system and deriving the "teacher-student" ratio, there is no negative impact on the number of teachers. There is a relative sustainability of public spending on education, which is a prerequisite for achieving greater stability of the education system.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р., Д. Кръстева (2021). Обучението на служителите в държавната администрация в България: реално състояние, перспективи и възможности, Бизнес посоки, брой 2/2021, година XVII, Бургас: Изд. ФЛАТ, с. 54-60, ISSN: 1312-6016, ISSN: 2367-9277

В статията е направен преглед на нормативните регламентация и регулация по въпросите, свързани с възможностите за обучение на държавните служители. Разгледани са основните законодателни специфики и са представени възможни решения. Очертана е актуалната ситуация по отношение на брой заети в държавната администрация. Системата на администрацията е разгледана и по структури, в т.ч. централни и териториални, което позволява да се види на кои нива от държавната администрация има най-висок процент заетост. Анализирани са данни, свързани със степента на образование на държавните служители. Представени са възрастовите групи, които обхващат заетите в администрацията. Изложеното позволява да се направят предложения за обучения на служителите, които да бъдат обвързани с техните потребности. Дава се теоретична обосновка за значимостта на образованието за развитието на човешките ресурси в администрацията. Предлага се модел за индивидуален подход към служителите при тяхната квалификация и участието им в различни обучителни програми.

Veleva, R., D. Krasteva (2021). The Training of Employees in the State Administration in Bulgaria: Actual Situation, Prospects and Opportunities, Business Directions, Issue 2/2021, Year XVII, Burgas: Izd. FLAT, pp. 54-60, ISSN: 1312-6016, ISSN: 2367-9277 [in Bulgarian].

The article provides an overview of the normative regulations and the regulation on issues related to the training opportunities of civil servants. The main legislative details are reviewed and possible solutions are presented. The current situation with respect to the number of employees in the state administration is summarized. The administration system is also examined by structures, including central and territorial, which allows to see at which levels of the state administration there is the highest percentage of employment. Data related to the level of education of civil servants were analyzed. Age groups that cover those employed in the administration. The above allows for proposals to be made for employee trainings that are linked to their needs. A theoretical justification is given for the importance of education for the development of human resources in administration. A model is proposed for an individual approach to employees in their qualification and participation in various training programs.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2018). Публични политики за намаляване на лицата в риск от бедност и социално изключване, Научни трудове на УНСС, Том 4/2018, София: ИК – УНСС, 161-172, ISSN 2534-8957

Намаляването на лицата в риск от бедност и социално изключване е едно от основните предизвикателства както пред Европейския съюз, така и пред България. Настоящата статия е фокусирана върху анализ на програмите и мерките, които са възприети на европейско, национално, областно и местно равнище за постигане на целта. Очертани са основни тенденции и са предложени мерки за редуциране на уязвимите групи. Акцент се поставя върху намаляване преждевременно напусналите образователната система, повишаване на квалификацията и инициране на нов образователен цикъл.

В статията е установено, че липсва общо съгласие между политическите участници относно определенията и критериите за бедност. Трябва да се вземе под внимание, че бедността е резултат от взаимодействието на политиките в различни сектори като заетост, система за данъчни облекчения и образование. Ключов фактор за постигането на напредък на европейско, национално, областно и местно равнище е намирането на точния баланс между партньорите и техните компетенции, събирането на всички необходими данни и установяването на общи насоки за развитие. Основен приоритет е осигуряването на включване на всички социални групи и пълноценното използване на потенциала както на частния сектор, така и на публичните институции за борба с бедността.

Veleva, R. (2018). Public Policies to Reduce Persons at Risk of Poverty and Social Exclusion, Scientific Works of UNWE, Volume 4/2018, Sofia: IK - UNWE, 161-172, ISSN 2534-8957 [in Bulgarian].

Reducing the number of people at risk of poverty and social exclusion is one of the main challenges facing both the European Union and Bulgaria. This article focuses on an analysis of the programs and measures that have been adopted at the European, national, regional, and local levels to achieve the goal. The main trends are outlined and measures to reduce vulnerable groups are proposed. The emphasis is on reducing those who leave the educational system prematurely, increasing qualifications, and initiating a new educational cycle.

The article finds that there is a lack of general agreement among political actors on the definitions and criteria of poverty. It should be considered that poverty is the result of the interaction of policies in different sectors, such as employment, the system of tax benefits, and education. A key factor for achieving progress at the European, national, regional and local level is finding the right balance between partners and their competences, collecting all the necessary data and establishing common guidelines for development. The main priority is to ensure the inclusion of all social groups and the full use of the potential of both the private sector and public institutions to combat poverty.

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ
ABSTRACTS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Велева, Р. (2022). Европейска перспектива за България в обучението и образованието по администрация и управление, Тенденции на професионално направление „Администрация и управление“, Сборник с доклади от кръгла маса, ИК-УНСС, 85-98 ISBN 978-619-232-600-5

В доклада са разгледани актуализацията и внедряването на нови учебни програми в професионалното направление „Администрация и управление“ в Университета за национално и световно стопанство (УНСС). В контекста на динамично променящата се среда на публичната администрация и необходимостта от адаптация на образователните програми, се поставя акцент върху значението на иновациите в обучението, които да отговорят на съвременните изисквания на пазара на труда. Оценени са възможностите за професионална реализация на завършилите специалности в областта на публичната администрация. Те могат да заемат позиции в различни здравни институции, административни структури, неправителствени организации и международни проекти, което свидетелства за значимостта на образованието в тази сфера. В доклада са анализирани съществуващите учебни планове, които, въпреки известни различия, демонстрират значителна степен на припокриване с тези на световните лидери (висши училища), което е индикатор за стабилността и качеството на предлаганото образование. Важна роля за поддържането на качествено обучение, обаче играе необходимостта от интегриране на нови дисциплини и актуализиране на съществуващите, за да се осигури адекватна подготовка на студентите за предизвикателствата на съвременната администрация.

В заключение са представени мотиви за активно участие на академичната общност в процеса на реформиране на учебните програми, с цел повишаване на конкурентоспособността на завършилите и техните възможности да отговорят на потребностите на обществото и икономиката. Подчертана е необходимостта от качествено образование в сферата на публичната администрация като ключов фактор за устойчиво развитие на демократични институции и ефективното управление на публичните ресурси.

Veleva, R. (2022). European Perspective for Bulgaria in Training and Education in Administration and Management, Trends in the Professional Direction "Administration and management", Collection of Reports from a Round Table, IK-UNWE, pp. 85-98 ISBN 978-619-232-600-5 [in Bulgarian].

The report examines the updating and implementation of new curricula in the professional field "Administration and Management" at the University of National and World Economy (UNWE). In the context of the dynamically changing environment of public administration and the need to adapt educational programs, emphasis is placed on the importance of innovations in training to meet the modern requirements of the labor market. The possibilities for the professional realization of graduates in the field of public administration were evaluated. They can occupy positions in various health institutions, administrative structures, non-governmental organizations, and international projects, demonstrating the importance of education in this field. The report analyzes existing curricula, which, despite some differences, demonstrate a significant degree of overlap

with those of world leaders (higher schools), which is an indicator of the stability and quality of the education offered. However, an important role in maintaining quality education is played by the need to integrate new disciplines and update existing ones to ensure adequate preparation of students for the challenges of modern administration.

In conclusion, reasons are presented for the active participation of the academic community in the process of reforming the curricula, with the aim of increasing the competitiveness of graduates and their ability to meet the needs of society and the economy. The need for quality education in the field of public administration is emphasized as a key factor for the sustainable development of democratic institutions and the effective management of public resources.

Велева, Р. (2017). Публични политики за социална мобилност и социално включване, В: Сборник с доклади от научно-практическа конференция „Мобилност за един свързан свят“, ИК-УНСС, София, ISBN 978-954-644-941-2, с. 334-339

В доклада са анализирани ключовите аспекти на социалната кохезия, акцентирайки върху значението на социалната мобилност и социалното включване като основни елементи за постигане на устойчиво социално сближаване. Подчертано е нарастващото значение на публичните политики, като систематичен подход към разрешаване на проблемите, свързани със социалната кохезия. В доклада са представени концептуалните основи на социалната кохезия, разглеждайки различни теоретични рамки и подходи, които обясняват динамиката на социалната мобилност и социалното включване. Включеният емпиричен анализ се фокусира върху основни индикатори, свързани със социалната мобилност и социалния капитал. Чрез количествени и качествени данни, са илюстрирани текущото състояние на социалната интеграция в България, акцентирайки на предизвикателствата, пред които е изправена страната, включително високия процент на хора, изложени на риск от бедност и социално изключване. Обобщени са основните проблемни области, идентифицирани в хода на анализа, и се предлагат конкретни възможности за интервенция чрез публични политики. Постигането на ефективно социално включване се търси в посока интегрирано и координирано действие на различните равнища на управление, в т.ч. наднационално, национално, регионално и местно.

Veleva, R. (2017). Public Policies for Social Mobility and Social Inclusion, In: Collection of reports from the scientific-practical conference "Mobility for a connected world", IK-UNWE, Sofia, ISBN 978-954-644-941-2, pp. 334-339 [in Bulgarian].

The report analyzes the key aspects of social cohesion, emphasizing the importance of social mobility and social inclusion as essential elements to achieve sustainable social cohesion. The growing importance of public policies as a systematic approach to solving problems related to social cohesion is emphasized. The paper presents the conceptual foundations of social cohesion, examining various theoretical frameworks and approaches that explain the dynamics of social

mobility and social inclusion. The included empirical analysis focuses on key indicators related to social mobility and social capital. Through quantitative and qualitative data, the current state of social integration in Bulgaria is illustrated, highlighting the challenges that the country faces, including the high percentage of people at risk of poverty and social exclusion. The main problem areas identified in the course of the analysis are summarized and concrete opportunities for intervention through public policies are proposed. The achievement of effective social inclusion is sought in the direction of integrated and coordinated action at the various levels of management, including supranational, national, regional and local.

ПУБЛИКУВАНИ ГЛАВИ ОТ КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ (Г.10.1, Г.10.2, Г.10.3) / A
PUBLISHED CHAPTERS OF A COLLECTIVE MONOGRAPHS

Велева, Р. (2023). Социалните дейности в XXI век: публично управление с добавена стойност, В: Траектории на социалното развитие, ИК-УНСС, 2023, стр. 25-39, ISBN 978-619-232-778-1

Съвременните условия на динамика в обществения живот водят до необходимостта от цялостната модернизация на подходите и инструментите при управлението на социалните дейности. През XXI век всички обществени процеси се движат с „бясна скорост“. Водещ е стремежът да се постигне благосъстояние и цялостно обществено удовлетворение в следствие от прилаганите политики на национално и наднационално равнище. Ето защо в Глава 2 „Социалните дейности в XXI век: публично управление с добавена стойност“ се поставя акцент върху иновативните подходи в управлението на социалните дейности. В българската практика за такива все още се възприемат Новият публичен мениджмънт (НПМ) и Мрежовото управление (МУ). Световният опит обаче показва, че има нови и съвременни концепции, които се явяват като алтернатива на добре познатите и отдавна прилагани от развития свят (НПМ и МУ), предполагащи управление чрез публични политики. В разработката се откроява линията на разминаване между новото за България и добре познатото старо в световната практика. Прави се анализ на иновативното в публичното управление, за да се осветли необходимостта от промяна в държавното управление на страната ни. Тук е важно да споменем, че разработката не се ангажира с политическите процеси като конкретна правителствена политика и политически идеологии, а публичното управление се разглежда като административно-управленски феномен.

Veleva, R. (2023). Social Activities in the 21st century: Public Management with Added Value, In: Trajectories of Social Development, IK-UNWE, pp. 25-39, ISBN 978-619-232-778-1 [in Bulgarian].

The modern conditions of dynamics in public life lead to the need for the complete modernization of approaches and tools in the management of social activities. In the 21st century, all social processes move at "rapid speed". Leading is the aspiration to achieve well-being and overall social satisfaction as a result of policies implemented at the national and supranational levels. Therefore, in Chapter 2 'Social activities in the 21st century: public management with added value', emphasis is placed on innovative approaches in the management of social activities. In Bulgarian practice, New Public Management (NPM) and Network Management (MU) are still perceived as such. However, world experience shows that there are new and modern concepts that appear as an alternative to the well-known and long-used by the developed world (NPM and MU), implying management through public policies. The development highlights the line of divergence between the new for Bulgaria and the well-known old in world practice. An analysis of the innovative in public administration is made in order to illuminate the need for change in the state administration of our country. It is important to mention that the development does not engage with political processes such as specific government policy and political ideologies, but public administration is seen as an administrative-management phenomenon.

Велева, Р. (2023). Социална защита: намаляване на обществения риск, В: Траектории на социалното развитие, ИК-УНСС, 2023, стр. 143-156, ISBN 978-619-232-778-1

Настоящата глава разглежда същността на социалната защита, като се очертават проблемните полета от обществения живот, към които тя има отношение. Въз основа на изведените приоритетни моменти се прави емпиричен анализ по основни показатели с пряка връзка с равнището на социална защита. Направен е сравнително-съпоставителен анализ между България и останалите държави членки на ЕС. В резултат са изведени основните пропуски, които „чадърът“ на социална защита в България не успява да обхване. В резултат на анализа е установена водещата роля на разходите за социална защита като лост за преобразуване на пазарните дефекти и обществените сътресения. В настоящата разработка не се negliжират останалите инструменти, които оказват положително отражение по отношение на намаляване на обществените различия. Следователно, социалната защита е чадърът, който осигурява покритие на всички очаквани и неочаквани рискове, които възникнат в едно общество. В съвременните условия всяка държава се придържа към собствена законовоерегламентирана политика, която обуславя степента на „разгръщане на социалната защита“. Ето защо и в различните европейски държави значително варира размера на публичните разходи за социална защита. Възприемайки, че България се причислява към Неолибералния социален модел, това предполага и стеснен обхват на лицата, т.е. защитени са най-уязвимите лица и групи от обществото. В страната ни, обаче се наблюдава изключително висок дял на лицата, които попадат в риск от бедност, а неравенството е силно изразено.

Veleva, R. (2023). Social Protection: Reduction of Public Risk, In: Trajectories of Social Development, IK-UNWE, pp. 143-156, ISBN 978-619-232-778-1 [in Bulgarian].

The present chapter examines the essence of social protection, outlining the problematic fields of public life to which it relates. On the basis of the highlighted priority moments, an empirical analysis is made on basic indicators with a direct connection to the level of social protection. A comparative analysis was conducted between Bulgaria and the other EU member states. As a result, the main gaps that the "umbrella" of social protection in Bulgaria fails to cover have been identified. As a result of the analysis, the leading role of social protection costs has been established as a lever to transform market defects and social shocks. The present development does not neglect the other instruments that have a positive impact in terms of reducing social differences. Therefore, social protection is the umbrella that provides coverage for all expected and unexpected risks that arise in a society. Under modern conditions, each country adheres to its own statutory policy, which determines the degree of "deployment of social protection". That is why the amount of public spending on social protection varies significantly in different European countries. Assuming that Bulgaria belongs to the Neoliberal social model, this implies a narrow range of persons, i.e. the most vulnerable persons and groups of society are protected. However, in our country, there is an extremely high proportion of people at risk of poverty, and inequality is highly pronounced.

Велева, Р. (2023). Институционална модернизация на образователната система, В: Траектории на социалното развитие, ИК-УНСС, стр. 249-272, ISBN 978-619-232-778-1

В България е налице сравнително добре развита правна рамка, регламентираща организацията и дейността на институциите в системата на образованието на различни равнища. В специфични законодателни актове са обхванати отделни аспекти, алтернативни форми и компоненти на образованието и ученето през целия живот. В последните две десетилетия държавата прави опити да се изгради децентрализиран модел на управление на предучилищното и училищното образование, докато висшето образование се характеризира с академична автономия. Изградена е управленска структура на системата, която кореспондира с международните стандарти. Въпреки всички усилия за оптимизиране на образователната система, обаче се наблюдава сериозно изоставане по различни показатели на страната ни в европейска перспектива.

Може да се обобщи, че правната рамка в България, регламентираща управлението на образователната система многократно търпи промени през последното десетилетие. Доказателство за това са промените на Закона за предучилищното и училищното образование, приемането на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Закон за професионалното образование и обучение, Закон за висшето образование, Закон за развитие на академичния състав в Република България и др. Тези промени налагат непрекъснато адаптиране на образователната система към новите правни норми. Делегирани са множество права и отговорности на различни управленски равнища, в т.ч. национално, регионално и местно. Това създава предпоставки както за прозрачност, така и за силно изразена институционализация и подчиненост. Въз основа на направения емпиричен анализ може да се твърди, че България има сериозно изоставане по отношение на редица индикатори като рано отпаднали от системата на образование, обхват на населението във формите на учене през целия живот и др. Тези проблеми се огромно предизвикателство пред управлението на сектора в посока към законодателни промени, модернизирани на институциите, въвеждането на управленски иновации и нови образователни технологии.

Veleva, R. (2023). Institutional Modernization of the Educational System, In: Trajectories of Social Development, IK-UNWE, pp. 249-272, ISBN 978-619-232-778-1 [in Bulgarian]

Bulgaria has a relatively well-developed legal framework that regulates the organization and activity of institutions in the education system at various levels. Individual aspects, alternative forms, and components of education and lifelong learning are covered in specific legislative acts. In the last two decades, the state has made attempts to build a decentralized management model of pre-school and school education, while higher education is characterized by academic autonomy. A management structure of the system has been built which corresponds to international standards. However, despite all efforts to optimize the educational system, there is a serious lag in various indicators of our country in a European perspective.

It can be summarized that the legal framework in Bulgaria, which regulates the management of the educational system, has been repeatedly changed in the last decade. Proof of this is the changes to the Law on Pre-School and School Education, the adoption of the Law on Amendments and Supplements to the Law on Pre-School and School Education, the Law on Vocational Education and Training, the Law on Higher Education, the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, etc. These changes require a continuous adaptation of the educational system to new legal norms. Many rights and responsibilities have been delegated to different management levels, including national, regional, and local. This creates prerequisites for both transparency and strong institutionalization and subordination. Based on the empirical analysis, it can be argued that Bulgaria is seriously lagging behind in terms of a number of indicators such as early dropouts from the education system, coverage of the population in forms of lifelong learning, etc. These problems are a great challenge for the management of the sector in the direction of legislative changes, the modernization of institutions, the introduction of management innovations and new educational technologies.

ПУБЛИКУВАН УНИВЕРСИТЕТСКИ УЧЕБНИК (3.25) / **PUBLISHED UNIVERSITY
TEXTBOOK**

Велева, Р., К. Вълчева, З. Шотарова (2024). Мениджмънт на публичните разходи, ИК-УНСС, ISBN 978-619-232-758-3, с. 9-104

Първият раздел на учебника по „Мениджмънт на публичните разходи“ е посветен на принципите и подходите в управлението на публичните разходи, осветляващи тяхната същност, еволюция и взаимодействие с публичните политики. В този контекст са разгледани следните четири теми: „Публичните разходи като предмет на държавната политика“, „Публични разходи и публични политики“, „Принципи на управление на публичните разходи“ и „Основни форми на организация на публичните разходи“.

Анализирано е историческото развитие на публичните разходи, което илюстрира как различни икономически и социални условия са формирали подходите към разходването на публични средства. Включени са теоретични обосновки, които обосновават ролята на държавата в контекста на икономиката и обществото. Представени са практически аспекти на различните модели на разпределение, които се прилагат в управление на публичните разходи. Във втората тема се акцентира върху публичните разходи и публичните политики, като са разгледани концептуализацията на публичните разходи, техните цели и дефиниции, и как те служат като средство за реализиране на публични политики. Проследена е взаимовръзката между публичните разходи и политиките, които правителствата внедряват, за да отговорят на потребностите на обществото. Третата тема е посветена на принципите на управление на публичните разходи, като са отчетени приоритетите в разпределението на публичните ресурси. Приложена и наблюдавана е класификацията на функциите на държавното управление, както и баланса между ефективността и справедливостта. Темата осветлява целите и основните принципи на доброто финансово управление, подчертавайки важността на публичния финансов мениджмънт и управлението на публичните разходи. Четвъртата тема от учебника е фокусирана върху основни форми на организация на публичните разходи. В нея са анализирани същността, видовете и функциите на бюджета, извънбюджетните сметки и фондове, както и консолидираната фискална програма. В темата е подчертано значението на структурираното управление на публичните средства и необходимостта от интегриране на различни финансови инструменти в ефективната финансова политика на държавата.

Структурата и съдържанието на първия раздел предоставят систематичен поглед върху управлението на публичните разходи, като във фокуса са историческите, теоретичните и практическите аспекти, които формират публичната финансова политика. Чрез задълбоченото разглеждане на темите се цели осигуряване необходимите знания и умения у студентите за анализ и интерпретация на сложните процеси, свързани с публичните разходи и тяхното управление.

Veleva, R., K. Valcheva, Z. Shotarova (2024). Management of Public Expenditures, IK-UNWE, ISBN 978-619-232-758-3, pp. 9-104 [in Bulgarian].

The first section of the textbook on "Management of Public Expenditures" is devoted to the principles and approaches in the management of public expenditures, illuminating their nature, evolution, and interaction with public policies. In this context, the following four topics are considered: "Public expenditure as a subject of state policy", "Public expenditure and public policies", "Principles of public expenditure management" and "Basic forms of organization of public expenditure".

The historical development of public spending is analyzed, illustrating how different economic and social conditions have shaped approaches to spending public funds. Theoretical rationales are included that justify the role of the state in the context of economy and society. Practical aspects of the different distribution models that are applied in public expenditure management are presented. The second theme focuses on public spending and public policies, examining the conceptualization of public spending, its goals, and definitions, and how it serves as a means of implementing public policies. The relationship between public spending and the policies that governments implement to meet the needs of society is traced. The third topic is dedicated to the principles of public expenditure management, considering the priorities in the distribution of public resources. The classification of the functions of public administration was implemented and monitored, as well as the balance between efficiency and fairness. The topic illuminates the objectives and basic principles of good financial management, emphasizing the importance of public financial management and public expenditure management. The fourth topic of the textbook is focused on the basic forms of organization of public expenditures. It analyzes the essence, types, and functions of the budget, extrabudgetary accounts, and funds, as well as the consolidated fiscal program. The topic emphasizes the importance of structured management of public funds and the need to integrate various financial instruments into the effective financial policy of the state.

The structure and content of the first section provide a systematic view of public expenditure management, focusing on the historical, theoretical, and practical aspects that shape public financial policy. Through an in-depth examination of the topics, the aim is to provide students with the necessary knowledge and skills for the analysis and interpretation of complex processes related to public expenditures and their management.